

6. Pavlenko P. B. *Electronic City* - [Electronic resource] - Access mode: <https://ukurier.gov.ua/en/articles/elektronne-misto-zminit-mislennya/>.
7. Tsygankova T.M. *Modern models and trends of city development* / T. N. Tsygankova // *Informational systems*, 2004. - №2. - P. 31-36. - Bibliogr.: P. 36
8. Kotler F., Wong V., Sonders J., Armstrong G. *Fundamentals of Informational Systems* / F. Kotler, Veronica Wong, John Sonders, Gary Armstrong // 4th European Edition, *Principles of Marketing: European Edition 4th*. - M.: Williams, 2007 - 1200 p. - Bibliogr.: P. 1199
9. Kravtsov A. O. *Electronic city* - [Electronic resource] - Mode of access: <http://gris.com.ua/our-projects/elektronne-misto-2/>.
10. Nikolaiev P. A. *Modern city* - [Electronic resource] - Access mode: <https://www.slideshare.net/mrbrut/ss-62353637>.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Дрок Павло Валерійович, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри документознавства

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

08401, м. Переяслав-Хмельницький, Вул. Сухомлинського 30

e-mail: drok_pavlo@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Дрок Павел Валерьевич, кандидат исторических наук, старший преподаватель кафедры документоведения

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»

08401, г. Переяслав-Хмельницкий, ул. Сухомлинского 30

e-mail: drok_pavlo@ukr.net

DATA ON AUTHOR

Pavlo Drok, candidate of Historical Sciences, Senior Lecturer of Document Science Department SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»

08401, Pereiaslav-Khmelnytskyi, Sukhomlynskyi str., 30

e-mail: drok_pavlo@ukr.net

УДК 371.2(477)

DOI: 10.5281/zenodo.1219827

СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Кучеренко С.Ю.

В статті проаналізовані сучасний стан, тенденції та проблеми розвитку освіти в Україні. Предметом дослідження є система освіти України.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану освіти України, визначення проблем та тенденцій його розвитку на сучасному етапі.

У дослідженні використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу, аналогії та порівняння, статистичні, експертних оцінок тощо.

Результати роботи. Обґрунтовано сучасний стан освіти України. Проаналізовано основні показники рівня фінансування освіти в Україні. Визначено, що причинами, які негативно впливають на розвиток системи освіти в Україні є: політична нестабільність в державі, скорочення ВВП та ВНП, недостатній рівень фінансування освітньої галузі (фінансування в основному лише захищених статей), неефективне використання наявних ресурсів та важелів впливу, недосконала правова база, застаріла матеріально-технічна база, несприятливий інвестиційний клімат, неефективне функціонування суспільно-правових інститутів, «відтік мізків за кордон» та інші фактори.

Висновки. Порівнюючи освіту України у перші роки незалежності та сьогодні, можна сказати, що вона зазнала суттєвих змін, а саме в якості освіти, способах викладання та ін.

У світі сьогодні існує багато проблем, але треба починати їх вирішувати саме з освіти, хоча мало хто цілкоміто знає основні проблеми сучасної освіти та напрями їх вирішення. Якщо не вирішити проблеми освіти, то немає резону починати вирішувати інші проблеми, тому що

всі вони повернуться назад. Адже система освіти має визначний вплив на розум, думки та почуття людини.

Розбудова сучасної структури освітньої галузі має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її підсистем, реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті.

Ключові слова: освіта, освітня політика, освітні послуги, заклади освіти, фінансування освіти.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ, ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Кучеренко С.Ю.

В статье проанализированы современное состояние, тенденции и проблемы развития образования в Украине. Предметом исследования является система образования Украины.

Целью исследования является анализ современного состояния образования, определение проблем и тенденций его развития на современном этапе.

В исследовании использовались общенаучные и специальные методы: анализа и синтеза, аналогии и сопоставления, статистические, экспертных оценок и др.

Результаты работы. Обосновано современное состояние образования Украины. Проанализированы основные показатели уровня финансирования образования в Украине. Определено, что причинами, которые негативно влияют на развитие системы образования в Украине являются: политическая нестабильность в государстве, сокращение ВВП и ВВП, недостаточный уровень финансирования образовательной отрасли (финансирование в основном только защищенных статей), неэффективное использование имеющихся ресурсов и рычагов влияния, несовершенная правовая база, устаревшая материально-техническая база, неблагоприятный инвестиционный климат, неэффективного функционирования общественно-правовых институтов, «утечка мозгов за границу» и другие факторы.

Выводы. Сравнивая образование Украины в первые годы независимости и сегодня, можно сказать, что она претерпела существенные изменения, а именно в качестве образования, способах преподавания и др.

В мире сегодня существует много проблем, но нужно начинать их решать именно с образования, хотя мало кто полностью знает основные проблемы современного образования и направления их решения. Если не решить проблемы образования, то нет резона начинать решать другие проблемы, потому что все они вернутся назад. Ведь система образования имеет огромное влияние на разум, мысли и чувства человека.

Развитие современной структуры образовательной отрасли должна обеспечить оптимальные условия для функционирования и развития системы образования и всех ее подсистем; реализацию различных образовательных моделей, существование учебных заведений разных типов и форм собственности, разнообразных форм и средств получения образования, обеспечивающих гражданам предоставление качественных образовательных услуг, свободу выбора в образовании.

Ключевые слова: образование, образовательная политика, образовательные услуги, учреждения образования, финансирование образования.

CURRENT STATE, TRENDS AND PROBLEMS OF EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE

Kucherenko S.Yu.

The article analyses the modern state, tendencies and problems of education development in Ukraine. The subject of research is the system of education of Ukraine.

The aim of the study is to analyze the current state of education, determination of problems and trends of its development at the present stage.

In the research were used to general scientific and special methods: analysis and synthesis, analogies and comparisons, statistical, expert assessments, etc.

The results of the work. Based on current status of education of Ukraine. Analyzed the main indicators of the level of education financing in Ukraine. Determined that the reasons which negatively affect the development of the education system in Ukraine are: political instability in the country, GDP

and GNP, insufficient financing of the education sector (financed mainly only protected entries), inefficient use of available resources and leverage, imperfect legal framework, outdated physical infrastructure, unfavourable investment climate, the ineffective functioning of public-legal institutions, the «brain drain abroad,» and other factors.

Conclusions. Comparing education in Ukraine in the first years of independence and today, we can say that it has undergone significant changes, namely in the quality of education, methods of teaching etc.

In the world today there are many problems, but we need to begin to solve them with education, although few are fully aware of the basic problems of modern education and ways of their solution. If you do not solve the problem of education, then there is no reason to start solving other problems, because they all come back. Because the education system has a huge impact on the mind, thoughts and feelings.

The development of the modern structure of the education sector needs to provide optimal conditions for the functioning and development of the education system and all its subsystems, the implementation of various educational models, the existence of educational institutions of different types and forms of ownership, various forms and means of education, providing citizens with the provision of quality educational services, the freedom of choice in education.

Key words: *education, educational policy, educational services, educational institutions, financing of education.*

Актуальність дослідження. Сучасна система освіти, що повною мірою відповідає вимогам часу, є одним з найголовніших чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства в цілому. Для того, щоб вітчизняна освіта посправжньому ефективно виконувала ці важливі завдання, необхідне її оновлення з урахуванням актуальних світових тенденцій розвитку освіти у широкому соціально-економічному контексті.

В освіті сучасної України відбуваються два ангоністичних процеси: з одного боку, спостерігаємо кризові явища, пов'язані з недостатніми фінансуванням та інвестиціями, погіршенням матеріало-технічної та ресурсної бази; з іншого боку, освіта як цілісний організм здатна до саморозвитку, тому позитивним чинником є нарощування її потенціалу [СТАН ОСВІТИ В УКРАЇНІ <https://buki.com.ua/blogs/Stano-osvity-v-Ukrayini/>].

Як зазначають у своїх дослідженнях провідні науковці НАПН України, українська освіта впродовж 2007–2013 рр. зазнає кардинальних змін: трансформується система освіти у напрямі адаптації до стандартів європейського освітнього простору, створюються нові стандарти оцінювання якості підготовки спеціалістів з вищої освіти та діяльності ВНЗ, запроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу у ВНЗ. Ці зміни забезпечуються відповідними законодавчо-нормативними документами, новими стандартами освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам освіти у своїх працях приділяли увагу такі вітчизняні фахівці: В. Андрущенко, В. Базилевич, Д. Богиня, Т. Боголіб, Я. Болюбаш, В. Воронкова, Н. Верхоглядова, В. Вознюк, Г. Дмитренко, В. Журавський, Т. Ілляшенко, С. Каламбет, І. Каленюк, В. Кремень, В. Крижно, О. Луцій, О. Мармаза, С. Ніколаєнко, І. Новікова, М. Степко, Т. Оболенська, А. Павленко, Г. Педченко, В. Пожуєв, Т. Решетілова, А. Таркуцян, О.Телетов та ін. Однак у сучасних умовах розбудови економіки знань аналіз ринку освітніх послуг потребує поглибленого висвітлення.

Метою статті є аналіз сучасного стану освіти України, визначення проблем та тенденцій його розвитку на сучасному етапі.

Предметом дослідження є система освіти України.

Виклад основного матеріалу. За останні 15 років Україна зробила істотні кроки на шляху формування, реалізації та розвитку державної політики в галузі освіти. Фундаментальні напрями оновлення освіти формувалися під впливом ідей утвердження державного суверенітету, побудови демократичного суспільства, становлення ринкової економіки, прагнення країни увійти в європейські освітній і дослідницький простори, а також до групи успішних країн глобалізованого світу.

Формування сучасної системи закладів освіти відбувається у специфічних умовах, вплив яких зумовлений тим, що Україна тривалий період часу перебувала під владою різних держав, що не змогло не залишити певний слід у традиціях освіти.

Згідно Закону України «Про освіту» [1], прийнятого 5 вересня 2017 року рівнями освіти є:

- дошкільна освіта, яка відповідає нульовому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початкова освіта, яка відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- базова середня освіта, яка відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- профільна середня освіта, яка відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій;

- перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає четвертому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- фахова передвища освіта, яка відповідає п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, який відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, який відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- другий (магістерський) рівень вищої освіти, який відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) рівень вищої освіти, який відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- науковий рівень вищої освіти, який відповідає десятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

На думку Володимира Бахрушина, прийнятий Закон не вирішує всіх проблем української освіти, що накопичувалися десятиріччями. Але він створює для цього міцне законодавче підґрунтя. Результат буде залежати від всіх. Насамперед, від роботи викладачів і закладів освіти, яким надається набагато більша свобода у виборі змісту освіти і форм навчання, а також від спроможності держави забезпечити освіту необхідними для розвитку ресурсами. Головне, що дає новий закон, це нові можливості для розвитку і підвищення своєї конкурентоспроможності здобувачам освіти, освітянам та закладам освіти. Це надзвичайно важливо сьогодні, коли необхідно швидко реагувати на численні виклики, пов'язані з паралельними реформами в багатьох інших сферах, економічними проблемами, новими технологіями, глобалізацією освітнього простору тощо [2].

У 2017 році МОН України затвердило єдину Комунікаційну стратегію, суть її корелюється з чотирма пріоритетами діяльності МОНУ, визначеними до 2020 року:

- реформа середньої освіти «Нова українська школа»,
- модернізація професійно-технічної освіти,
- забезпечення якості вищої освіти,
- створення нової системи управління та фінансування науки.

Згідно з цими пріоритетами прописана і стратегія комунікацій. Вони мають бути проактивними та мати постійний зворотній зв'язок. МОНУ ініціює безліч змін, запущено багато важливих і корисних проєктів, однак цю діяльність поки що бачать не всі цільові групи. Задля цього публічна інформація МОНУ має стати цілком доступною на урядових веб-ресурсах, максимально зрозумілою та структурованою так, щоб в ній було легко розібратися; а самі веб-ресурси – зручними для всіх користувачів [3].

21 лютого 2018 року на засіданні уряд затвердив представлений міністром освіти і науки Лілією Гриневич державний стандарт початкової освіти. «Перші результати цієї реформи, цих змін, ми помітимо через 12 років, а цей час для нас є дуже важливим в цілому. Тому чим раніше ми почнемо формування нових можливостей, тим швидше прийдемо до успіху», - зазначив Гройсман.

Як повідомлялося, у 2018 році в Україні почнеться реформа початкової освіти. Зокрема, першокласники, які підуть до школи у 2018 році, будуть вчитися 12 років. У новому законі передбачено поділ середньої освіти на три рівні: початкова освіта тривалістю чотири роки; базова середня освіта тривалістю п'ять років; профільна середня освіта тривалістю три роки [4].

Конституцією України визначено, що держава забезпечує доступність та безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних та комунальних навчальних закладах. Надання соціальних гарантій сприяє тому, що стають можливими підтримання життєвого рівня, а також розвиток здібностей людини незалежно від її матеріального становища, рівня заробітної плати і впливу економічних та інших зовнішніх факторів, по відношенню до окремих громадян [5].

Якщо розглядати динаміку кількості закладів освіти різних рівнів за останні вісім років, то найбільша їх кількість спостерігалася на початок 2010 року і складала 37,94 тис. закладів освіти, а на початок 2017 року – 33,14 тис. закладів (таблиця) [6].

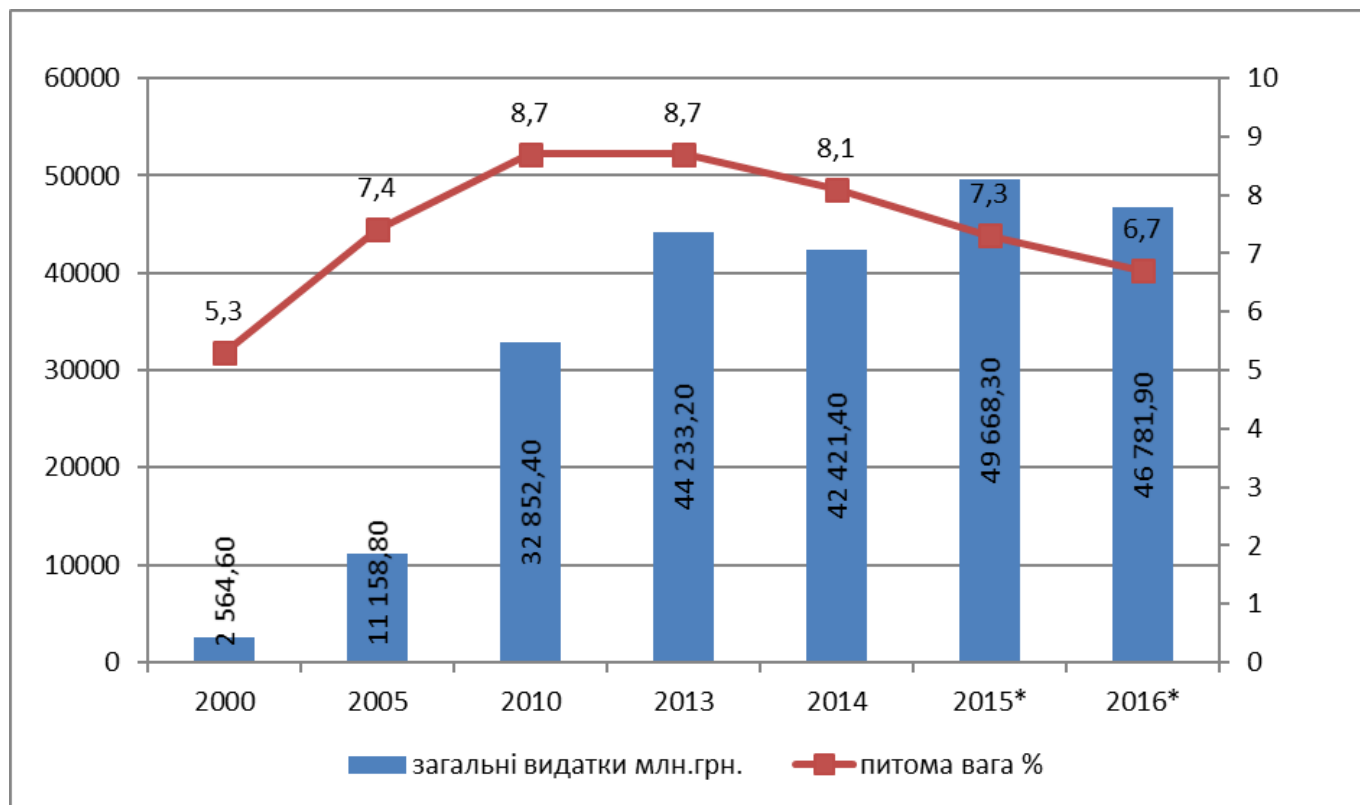
Таблиця. Кількість закладів освіти різного рівня в Україні, 2010–2017 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Дошкільні заклади освіти (мережа), тис. од.	15,5	15,6	16,1	16,4	16,7	15,0	14,8	14,9
Дошкільні заклади освіти (чисельність дітей, тис. осіб)	1214	1273	1354	1428	1471	1295	1291	1300
Середні навчальні заклади (мережа), тис. од.	20,6	20,3	19,9	19,7	19,2	17,6	17,3	16,8
Середні навчальні заклади (чисельність учнів, тис. осіб)	4495	4299	4292	4222	4204	3757	3783	3846
Професійно-технічні навчальні заклади (мережа), од.	975	976	976	972	968	814	798	787
Професійно-технічні навчальні заклади чисельність учнів, тис. осіб)	424	434	409	423	391	316	304	286
Вищі навчальні заклади (мережа), од.	861	854	846	823	803	664	659	657
Вищі навчальні заклади (чисельність студентів, тис. осіб)	2599	2491	2312	2170	2053	1689	1605	1586

*Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України.

Згідно ст. 78 п. 1 Закону України «Про освіту» [1] держава зобов'язана забезпечувати бюджетні асигнування на освіту в розмірі не менше 7 % за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством. В той же час, як свідчить аналіз, за роки незалежності України у жодному бюджеті зазначена стаття не виконувалась і обґрунтування для цієї норми не надано.

Аналіз обсягів і динаміки видатків на освіту загалом в 2000-2016 рр. свідчить, що питома вага видатків на освіту у всіх видатках бюджету зростала до 2013 р. (рис. 1).

*У 2015-2016 рр., без урахування видатків бюджетів АР Крим та м. Севастополя

Рисунок 1. Динаміка видатків на освіту у Зведеному бюджеті України, 2000 – 2016 рр.

*Джерело: складено на основі даних Державної служби статистики України.

Однак, починаючи з 2014 р., ці показники суттєво погіршилися. Тому стверджувати, що тенденція до зростання видатків має позитивний характер не можна, оскільки вона має непостійний характер. З одного боку, це свідчить про піклування держави про фінансове забезпечення закладів освіти, а з іншого, через інфляційні процеси, що відбуваються в економіці, позитивна динаміка показників фінансування освіти відсутня. У 2014-2016 рр. відбулося зменшення як обсягів, так і частки видатків на освіту, що обумовлено політичною нестабільністю, економічною кризою та військовими діями на Сході держави.

У 2017 році з Державного бюджету України на сферу освіти передбачено 93101041,6 тис. грн, що становить 3,6% ВВП, з яких кошти головних розпорядників коштів становлять 40248473,6 тис. грн (за загальним фондом 27437963,8) та обсяг освітньої субвенції місцевим бюджетам – 52852568,0 тис. гривень. У 2016 році ці показники склали 75053963,5 тис. грн, що становило 3,31% ВВП, з яких кошти головних розпорядників коштів становили 30269986,3 тис. грн (за загальним фондом 19378469,7 тис. грн), а обсяг освітньої субвенції місцевим бюджетам – 44783977,2 тис. гривень.

На парламентських слуханнях, що відбулися 16 листопада 2016 року, запропоновано збільшити у загальному фонді Державного бюджету України на 2017 рік обсяги видатків на освіту на 2 млрд. 448,8 млн. гривень та на науку на 1 млрд. 499,3 млн. гривень. Однак ці пропозиції при прийнятті Державного бюджету України на 2017 рік не були враховані. Крім того, у січні 2017 року почали діяти нові тарифи на електроенергію та теплопостачання, запроваджено заходи з підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 гривень, встановлено земельний податок для національних та державних дендрологічних парків. Все це суттєво посилює вже існуючі соціально-економічні проблеми з виживання вітчизняної науки і освіти [7].

7 грудня Верховна Рада ухвалила Державний бюджет України на 2018 рік. Фінансування освітньої сфери складе 219,1 млрд грн, що майже на 20%, ніж 2017 року (рис. 2).

Головний кошторис країни є одним із головних інструментів стратегічного управління, отже за його цифрами можна побачити реальні пріоритети посадовців.

Сучасна освітня політика має реалізовуватись у контексті потреб модернізації країни згідно зі Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (2014 р.), іншими стратегічними документами української держави, що визначають її європейський і світовий статус у майбутньому.

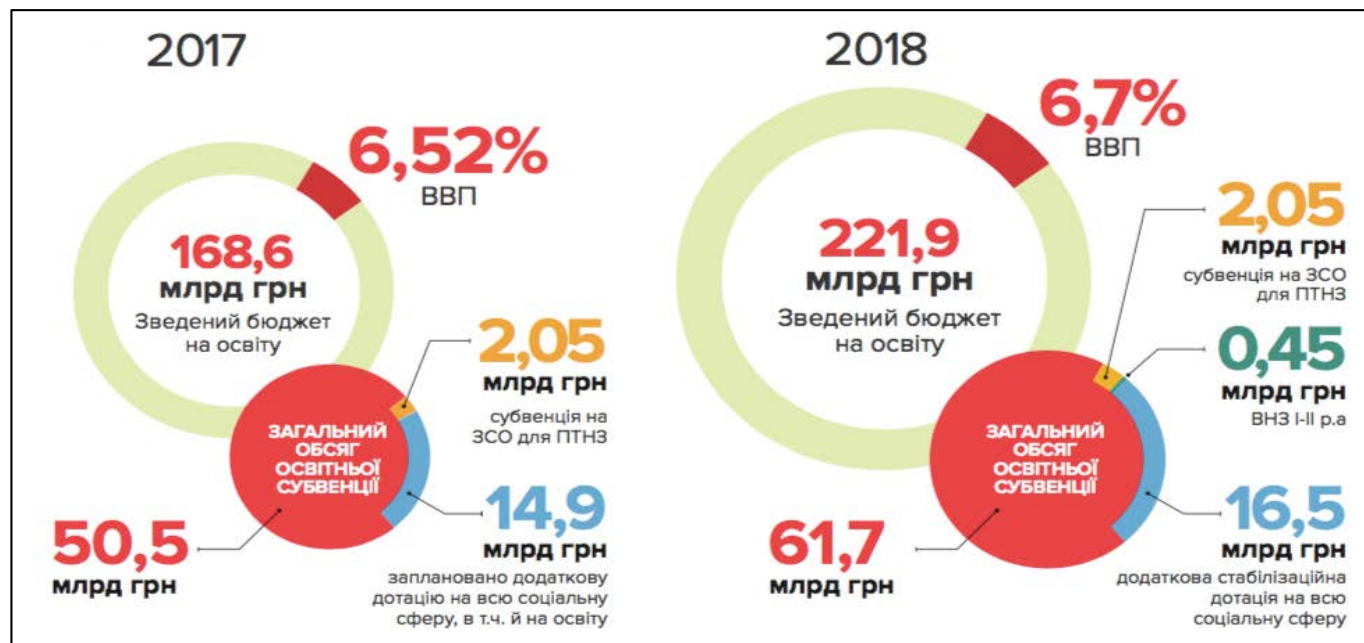

Рисунок. 2. Фінансування освіти у 2017-2018 рр. [8]

З урахуванням кризового економічного стану країни потрібно насамперед визначити найважливіші освітні проблеми та обґрунтувати способи їх розв'язання в найближчі роки та в перспективі. Очевидно, що реформування не може бути успішним, якщо здійснюється як потік постійних, локальних змін, часто суперечливих, концептуально не об'єднаних, не має широкої підтримки та розуміння в освітані і суспільстві. Отже, важливо об'єктивно оцінити досягнення і втрати минулого двадцятип'ятиріччя.

З-поміж найважливіших досягнень такі [9]:

- розроблення нової методології розвитку української освіти (цілі та цінності демократичного суспільства, особистісного розвитку, спрямованість до європейських та світових освітніх і наукових просторів тощо);
- створення каркаса нового законодавчого поля функціонування освіти;

- визначення засад рівного доступу кожного громадянина до якісної освіти всіх рівнів як магістральний напрям її розвитку;
- формування змісту освіти на основі державних стандартів як важеля збереження єдиного освітнього простору та управління якістю освіти в країні;
- створення науково-методологічного і значною мірою програмно-методичного ресурсу для переходу на 12-річну загальну середню освіту;
- перехід до варіативної освіти, створення варіативних програм, підручників і навчальних посібників як у центрі, так і в регіонах, а також у навчальних закладах;
- використання нових форм і технологій контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів, студентів, запровадження зовнішнього незалежного оцінювання;
- упровадження нової методики атестації педагогічних і науково-педагогічних кадрів і державної акредитації навчальних закладів;
- поширення нових навчальних технологій (ІКТ, компетентнісна освіта, дистанційна освіта, інтерактивні методики тощо);
- рух до багатоканального фінансування галузі;
- створення національної педагогічної преси;
- розвиток професійних об'єднань, товариств у центрі та регіонах, що сприяло становленню державно-громадського управління.

Основні втрати реформування української освіти такі [9]:

- відсутність системної науково обґрунтованої ідеології розвитку освіти, її ситуативна політизація, слабкий вплив на освітній і культурний рівень суспільства, що зумовило значне послаблення консолідувочої, модернізаційної місії освіти;
- згорання мережі дошкільних навчальних закладів унаслідок відсторонення влади від розв'язання проблем дошкілля, відсутність прогнозу демографічної ситуації і потреб розвитку освіти в регіонах, нерозробленість правових засад щодо статусу землі та будівель, що зумовили неготовність цієї освітньої ланки забезпечити дошкільну освіту, передусім для дітей старшого дошкільного віку;
- дотепер не визначено функцій професійно-технічних навчальних закладів і технікумів, училищ, коледжів у нових ринкових умовах, інноваційній економіці;
- унаслідок слабого контролю в центрі та на місцях кількісного зростання мережі вищих навчальних закладів виникли ризики здобуття молоддю неякісної освіти, погіршився імідж української вищої школи за кордоном. Задавленість і масштабність проблеми спричиняють велике соціально-педагогічне й економічне напруження щодо її розв'язання в сучасних умовах, уможлиблюють корупцію і хабарництво;
- перехід до наступних етапів модернізації системи освіти без належного моніторингу якості попереднього стану зумовив безвідповідальність управлінців за результати, загальмував розвиток економіки освіти, інноваційний рух до її нової якості тощо;
- педагогічна освіта стала аутсайдером вищої школи, її стратегія — наздогнати, а не випередити. Школа перестала бути реальним замовником змісту і результатів підготовки майбутнього вчителя. Навіть у педагогічних університетах професія вчителя перетворилася лише на одну з-поміж інших. Учитель недостатньо формується як суб'єкт сучасних цінностей;
- старіння матеріально-технічної бази, особливо в секторі професійно-технічної освіти.

Висновки. Порівнюючи освіту України у перші роки незалежності та сьогодні, можна сказати, що вона зазнала суттєвих змін, а саме в якості освіти, способах викладання та ін. Сучасна освітня система в Україні представлена дошкільною, повною загальною середньою, позашкільною, спеціалізованою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою, вищою освітою та освітою для дорослих (у тому числі післядипломною освітою).

У світі сьогодні існує багато проблем, але треба починати їх вирішувати саме з освіти, хоча мало хто цілкомовно знає основні проблеми сучасної освіти та напрями їх вирішення. Якщо не вирішити проблеми освіти, то немає резону починати вирішувати інші проблеми, тому що всі вони повернуться назад. Адже система освіти має визначний вплив на розум, думки та почуття людини.

Розбудова сучасної структури освітньої галузі має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її підсистем; реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. №2145-19 (поточна редакція) // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38-39. Режим доступу <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
2. Новий закон про освіту: що він нам дає? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/07/5/225125/>. (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
3. МІСІЯ, ФУНКЦІЇ ТА СТРАТЕГІЯ? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/misiya-ta-funkciyi>. (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
4. Реформа початкової освіти дасть результат за 12 років – Прем'єр [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2407503-reforma-pocatkovoi-osviti-dast-rezultat-za-12-rokiv-premer.html> (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
5. Красій О.І. Фінансування народної освіти / О. Красій // Фінанси України. – 2000. – №4. – С. 49–53.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Інформація щодо фінансування освіти і науки в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zet.in.ua/statistika-2/byudzheth/informaciya-shhodo-finansuvannya-osviti-i-nauki-v-ukra%D1%97ni/> (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
8. Бюджет на освіту в 2018 році зріс на 53 млрд грн. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/byudzheth-na-osvitu-v-2018-rotsi-zrist-na-53-mlrd-grn/> (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf> (дата звернення: 24.02.2018). – Назва з екрана.
10. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007–2011 рр. : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Ін-т вищ. освіти ; [упоряд.: Пономаренко Л.О. ; Стельмах Н.А., Пеева С.П., Айвазова Л.М., Бублик Н.М. ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Корольов Б.І. ; наук. ред. Рогова П.І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л.О. – К. : Нілан-ЛТД, 2012. – 663 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05.09.2017 r. №2145-19 (potochna redakcija) [The law of Ukraine «About education» from 05.09.2017, No. 2145-19] // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. – 2017. – № 38-39. :<http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Novyj zakon pro osvitu: shho vin nam daje? [The new law about education: that he gives us?] : <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/07/5/225125/>.
3. Misija, funkcii' ta strategija? [Mission, functions and strategy?] : <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/misiya-ta-funkciyi>.
4. Reforma pochatkovoi' osvity dast' rezul'tat za 12 rokiv – Prem'jer [The reform of primary education will result in 12 years, Prime Minister] : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2407503-reforma-pocatkovoi-osviti-dast-rezultat-za-12-rokiv-premer.html>
5. Krasij O.I. Finansuvannja narodnoi' osvity [Funding of public education] // Finansy Ukrainy. – 2000. – №4. – S. 49–53.
6. Oficijnyj sajт Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrainy [The official website of the State statistics service of Ukraine] : www.ukrstat.gov.ua
7. Informacija shhodo finansuvannja osvity i nauky v Ukraini [Information on the financing of education and science in Ukraine] : <http://zet.in.ua/statistika-2/byudzheth/informaciya-shhodo-finansuvannya-osviti-i-nauki-v-ukra%D1%97ni/>
8. Bjudzheth na osvitu v 2018 roci zris na 53 mlrd grn. [The education budget in 2018 rose by 53 billion UAH.] : <http://nus.org.ua/news/byudzheth-na-osvitu-v-2018-rotsi-zrist-na-53-mlrd-grn/>
9. Nacional'na strategija rozvytku osvity v Ukraini na 2012–2021 roky [The national strategy of education development in Ukraine for 2012-2021] : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
10. Vyshha osvita Ukrainy v umovah transformacii' suspil'stva: stan, problemy, tendencii' rozvytku, 2007–2011 rr. [Higher education of Ukraine in the conditions of transformation of society: state, problems, development trends, 2007-2011] : nauk.-dopom. bibliogr. pokazhch. Vyp. 2 / NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Suhomlyns'kogo, In-t vyshh. osvity ; [uporjad.: Ponomarenko L.O. ; Stel'mah N.A., Pjejeva S.P., Ajvazova L.M., Bublik N.M. ; nauk. konsul'tant i avt. vstup. st. Korol'ov B.I. ; nauk. red. Rogova P.I. ; bibliogr. red. Ponomarenko L.O. – K. : Nilan-LTD, 2012. – 663 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Кучеренко Світлана Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Кучеренко Светлана Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kucherenko Svitlana Yuriivna, PhD, assistant professor of Economics Department, Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University
30, Sukhomlynsky Str., Pereyaslav-Khmelnitsky, Kyiv Region, 08401, Ukraine.

УДК 338. 48 : [001.895: 005.336.3]

DOI: 10.5281/zenodo.1219831

**ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ
ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ**

**Танана С.М.,
Сергійчук О.М.**

***Предметом** дослідження є теоретичні та практичні питання застосування інноваційних систем управління якістю сфери обслуговування.*

***Мета** статті полягає в аналізі інноваційної системи управління якістю сфери обслуговування та її ролі в активізації розвитку туризму.*

***Методи дослідження.** У статті застосовано методи теоретичного узагальнення і порівняння, системного аналізу.*

***Результати роботи.** Активізація сфери туристичних послуг зумовлює необхідність розробки та впровадження системи управління якістю як обов'язкової складової стратегії розвитку як туризму в цілому, так і на рівні його окремих підприємств. Найреальнішим способом досягнення цієї мети є формування механізму державного регулювання та управління якістю туристичних послуг, що має бути спрямованим на всебічне цілеспрямоване використання заходів, систем та методів управління. Система управління якістю обслуговування в процесі впровадження й удосконалення органічно взаємодіє з іншими соціальними й виробничими системами підприємств туристичної індустрії. У першу чергу це управління розробкою туристичного продукту, плануванням виробництва, технологічною підготовкою, матеріальними та фінансовими ресурсами, якістю праці, підготовкою кадрів тощо. Сукупно ці системи охоплюють усі сфери діяльності трудового колективу туристичного підприємства: виробничу, економічну, соціальну, технологічну.*

Досягнення ефективності системи управління якістю обслуговування на підприємствах туристичної індустрії не може бути забезпечено без використання різних інноваційних форм й активного впливу обслуговуючого та управлінського персоналу на підвищення якості обслуговування туристів, туристичних агентів.

***Галузь застосування результатів.** Отримані результати створюють теоретичне підґрунтя для активізації інноваційної діяльності на вітчизняній системі управління якістю сфери обслуговування.*

***Висновки.** Якість обслуговування впливає на структуру споживчого попиту і є важливим чинником у конкурентній боротьбі на туристичному ринку в сучасних умовах господарювання. Туристи, які задоволені сферою обслуговуванням у готелях, ресторанах, екскурсійних бюро, туристичних фірмах, стають їх активними пропагандистами. На якість обслуговування впливають такі фактори, як комплексність послуг і товарів, їх направленість на конкретного споживача, своєчасність їх надання.*

***Ключові слова:** сфера обслуговування, забезпечення якості, управління якістю, поліпшення якості, організаційні інновації, маркетингові інновації, періодичні інновації.*